

LÄNSSTYRELSEN

Stockholms län

Planeringsavdelningen
Enheten för kulturminnesvård
Handläggare
1:e byråsekreterare
Henric Falkman
785 42 44

BESLUT

Datum
1985-05-13

Ert datum

Beteckning
11.392-565-82

Ert beteckning

Byggnadsminnesförklaring av "Semesterhem för arbetarklassens kvinnor" på Marholmen, Solö 1:5, Länna socken, Norrtälje kommun

Byggnadsnämnden i Norrtälje kommun beslöt 1982-04-01 att hos länsstyrelsen ansöka om byggnadsminnesförklaring av rubricerad byggnad.

././.

Svenska Kommunalarbetsförbundet som är ägare till fastigheten har i skrivelse 1985-03-20 (bilaga 3) och 1985-03-28 (bilaga 4) accepterat en byggnadsminnesförklaring enligt länsstyrelsens förslag 1984-04-18 och har förklarat sig berett att genomföra en restaurering av byggnaden. Man önskar dock göra vissa förändringar som strider mot de av länsstyrelsen föreslagna skyddsföreskrifterna för att kunna utnyttja byggnaden på ett ändamålsenligt sätt. Länsstyrelsen anser efter samråd med byggnadsnämndens ordförande att önskemålen i princip är förenliga med kulturminnesvårdens intressen. De bör dock behandlas vid en dispensprövning enligt 3 § byggnadsminneslagen då konkreta förslag föreligger.

1913 grundade grosshandlarparet Hanna och Nils Berg stiftelsen den Bergska Donationen. Till stiftelsen skänktes en stor del av makarnas fastighet på Marholmen på villkor att där skulle inrättas ett semesterhem för arbetarhustrur eller arbeterskor som, efter sjukdom eller hårt arbete, behövde vila och rekreation. Stiftelsen skulle enligt makarnas vilja ägas och förvaltas av LO.

Filantropiska insatser av detta slag var inte ovanliga vid denna tid. Donatorn brukade då förbehålla sig rätten till ledning av eller i vilket fall starkt inflytande över verksamheten. Bergs beslut att skänka semesterhemmet till LO var unikt och han fick utstå en stark borgerlig kritik och en häftig pressdebatt.

Semesterhemmet uppfördes omkring 1915 efter ritningar av arkitekten C A Danielsson-Bäck, daterade 1914. Planen är inspirerad av tidens engelska hemideal med en centralt placerad trapphall med stor öppen spis. Härifrån når man i husets mittaxel en utbyggd och inglasad matsalsveranda. I sovavdelningen har arkitekten undvikit logementslösningen och arbetat med mindre rum för 1-3 personer samlade kring mittkorridor

Utän avgift

Lit Sm H 29 • 1979-03 25 000 80 gr antik

Byggnaden är i trä och i två våningar. Husets långsidor har en mittrisalit, på framsidan betongad av en utsirad förstukvist och på baksidan av glasverandan. Gavlarna har indragna verandor på båda våningarna. Huset är troligtvis uppfört i regelstomme och bottenvåningen är klädd med stående locklistpanel medan den något utkragade övervåningen försetts med liggande panel på förvandring. Semesterhemmet är utfört i en väl genomförd nationalromantisk stil med skulpterad utsmyckning såväl exteriört som interiört. Arkitekten kan ha inspirerats av den näraliggande "Finnvillan" från 1902 av Lars Sonck, som grosshandlaren låtit uppföra som eget sommarhus.

Byggnaden är med undantag av köksavdelningen helt bevarad i ursprungligt skick även vad beträffar möblering. En byggnadsminnesförklaring av semesterhemmet framstår därför som angelägen såväl från arkitektur- som socialhistorisk synpunkt.

Eftersom semesterhemmet bevarar egenarten hos gången tids byggnadsskick och med hänsyn därtill är att anse som synnerligen märkligt förklarar Länsstyrelsen med stöd av 1 § lagen om byggnadsminnen (SFS 1960:690: 1976:440) denna byggnad för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter.

- 1 Byggnaden får inte rivras, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
- 2 I byggnadens inre får inte göras ingrepp i eller ändring av stomme, rumsindelning och ursprunglig fast inredning, ej heller får färgsättningen ändras.
- 3 Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbetet skall utföras på ett sådant sätt och med sådana material att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
- 4 Det område kring byggnaden som markerats på bifogade karta skall hållas i sådant skick, att byggnadens utseende och karaktär inte förvanskas. (Bilaga 1).

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om vård och underhåll.

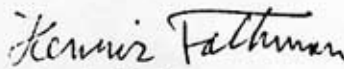
Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter anses nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller om sådan ändring annars kan anses befogad av särskilda skäl får länsstyrelsen enligt 3 § byggnadsminneslagen meddela tillstånd härtill.

Enligt 14 § tredje stycket samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Besvär till kammarrätten enligt bilaga 2 (formulär A).

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit byråchef Mats Larsson, beslutande, länsantikvarie Bengt O H Johansson, länsassessor Karl Henrik Ziefvert samt 1:e byråsekreterare Henric Falkman, föredragande.

Mats Larsson

Henric Falkman

BESTYRKES

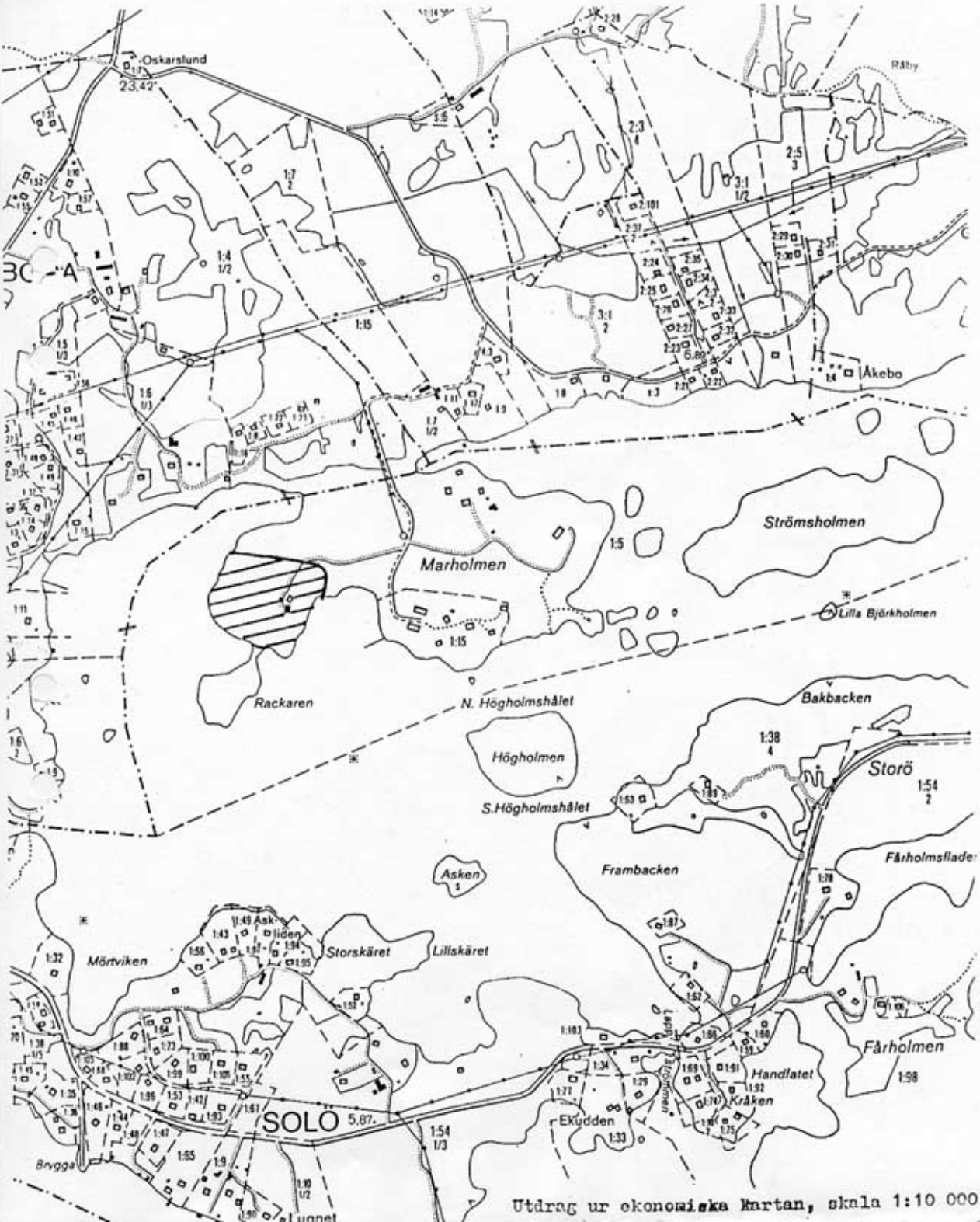

= skyddat område

Bilaga 1

Tillhör Länsstyrelsen Stockholm
1/6 beslut 1995-05-13
dnr 11.392-565-02

Utdrag ur ekonomiska kartan, skala 1:10 000

SVENSKA KOMMUNALARBETAREFÖRBUNDET

Bilagga 3
Tillhör Länsstyrelsen Stockholm
Län beslut 1985-05-13
dnr. 11.392-565-32

Stockholm
1985-03-20

Er ref.

Vårt diarie nr.
a83-1849
GK/GG

Svenska Kommunalarbetareförbundet har genom avtal under 1983 med Landsorganisationen i Sverige förvärvat fastigheten Solö 1:5 i Norrtälje kommun, med tillträde 1984-01-01.

Svenska Kommunalarbetareförbundet avser att på fastigheten uppföra en byggnation, bestående av en konferensanläggning och semesterstugor m m för förbundets medlemmar. Hos Norrtälje kommun har Svenska Kommunalarbetareförbundet ansökt om byggnadsrätt på fastigheten enligt ritning A 1:001a upprättad 1984-10-01. Förslag till byggnadsplan upprättad 1984 i september samt tillhörande beskrivningar och bestämmelser se bil 1.

På fastighetens västra del finns en byggnad, befintligt pensionat, även kallad jugendhuset som tidigare använts som semesterhem och som enligt kommunens planer kommer att bli Q-märkt.

Svenska Kommunalarbetareförbundet avser att använda ovannämnda hus till sammanträden, övernattningsställe för inbjudna gäster, samt förbundsledning.

För att säkerställa ett ändamålsenligt nyttjande av byggnaden önskar Svenska Kommunalarbetareförbundet restaurera huset i enlighet med "Åtgärdsförslag till restaurering av bef pensionat på Marholmen, fastigheten Solö 1:5 i Norrtälje kommun" se bil nr 3 (även omfattande relationsritningar A 00:52-57 samt förslagsritningar A 00:510-512.

Under förutsättning att Norrtälje kommun och övriga myndigheter godkänner Svenska Kommunalarbetareförbundets ansökan om byggnadsrätt på fastigheten Solö 1:5 enligt ritning A 1:001a upprättad 1984-10-01 se bil 1 så förbinder sig Svenska Kommunalarbetareförbundet att inom 3 år efter erhållit byggnadslov, på egen bekostnad restaurera ovan angivna pensionatsbyggnad.

Postadress	Gataadress	Telefon	Telex	Telegram	Postgö	Bankgö	Gro PK-banken
Box 190 39 104 32 Stockholm	Hagagatan 2	08/736 07 20	MUNIPAL 15536	Kommunalbetare, Stockholm	1910-9	306-2999	3205 1700052

Brev adresseras till förbundet - ej till enskild funktionär eller tjänsteman.

Detta kommer då att ske till den standard och på så sätt som dels
länsantikvarien har föreskrivit i brev till Svenska Kommunalarbetare-
förbundet 1984-04-18 se bil 2, samt de förslag som återfinns
i bil 3.

Om någon av de föreslagna åtgärderna enligt bil 3 strider mot skydds-
föreskrifterna enligt bil 2 så skall dispens lämnas från dessa punkter
i föreskrifterna.

SVENSKA KOMMUNALARBEETAREFÖRBUNDET

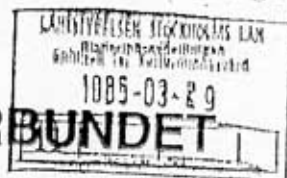
Gösta Karlsson

Tillhör Länsstyrelsen Stockholms län
 beslut 1985-05-13
 dnr 11.392-565-82

Bilaga 4

SVENSKA KOMMUNALARBETAREFÖRBUNDET

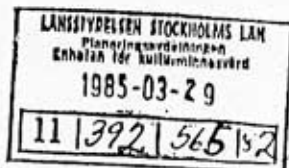

Länsstyrelsen Stockholms län
 Planeringsavdelningen
 Länsantikvarien
 Att: Bengt O H Johansson
 Box 220 67
 104 22 STOCKHOLM

Stockholm
 1985-03-28

Er ref.

Vårt dnr nr.
 a83-1849
 GK/IB

Angående byggnadsminnesförklaring av semesterhem på Marholmen,
 Länna socken, Norrtälje kommun
 Er beteckning 11.392-566-82

Aberopande Edert brev 1984-04-18 samt överläggningar hos byggnads-
 nämnden i Norrtälje 1985-03-25 får vi lämna följande svar:

Svenska kommunalarbetsförbundet, som numera är ägare av fastig-
 heten Solö 1:5, Marholmen och på vilken fastighet rubricerade
 semesterhem finns beläget, är på det klara med att Norrtälje
 kommun kommer att begära Q-märkning av huset och kringliggande
 mark.

Svenska kommunalarbetsförbundet är beredd att restaurera byggn-
 aden i enlighet med de krav som ställs. Vi har dock i brev till
 Norrtälje byggnadsnämnd meddelat att vi måste få företaga vissa
 förändringar inomhus enär vi har för avsikt att i fortsättningen
 använda byggnaden som sammanträdeslokal och övernattningsställe
 för Svenska kommunalarbetsförbundets ledning och förbundets
 gäster.

Med stöd av bilagda handlingar har vi hos byggnadsnämnden i Norrtälje
 redovisat de förändringar som vi måste företaga inomhus av bygg-
 naden.

I Edert brev 1984-04-18 har ni sagt i andra styckets sista mening
 att, "Hänsyn skall tas till byggnadens användning och ägarens
 skäliga önskemål". Som vi tidigare nämnt, har vi för avsikt att
 använda byggnaden. Vi tror att byggnaden kommer att må bra av
 detta och att det kulturhistoriska värdet av huset kommer att
 bli mera känt om det användes och inte enbart blir ett kultur-
 museum. Såvitt vi förstår råder heller inga delade meningar om
 detta mellan ägaren och berörda myndigheter.

Postadress	Gataadress	Telefon	Telex	Telegram	Postgiro	Bankgiro	Giro PK-banken
Box 19039 10432 Stockholm	Hagagatan 2	08/736 07 20	MUNIPAL 15536	Kommunalarbetsare, Stockholm	1910-9	306-2999	3205 1700052

Brev adresseras till förbundet - ej till enskild funktionär eller tjänsteman.

För vår del är det viktigt att få huset funktionsdugligt samtidigt som vi vill bevara det kulturhistoriska värdet i byggnaden. Utvändigt skall inte företagas någon förändring utan huset skall restaureras så att det bibehåller sitt nuvarande utseende, med undantag för den utvändiga trappan på husets norra sida. Denna trappa skall restaureras och uppbyggas på sin ursprungliga plats, vilket innebär att viss del av trappan kommer att återfinnas på husets västra fasad.

Invändigt måste däremot vissa förändringar företagas, såsom värmeisolerings, våtutrymmen, funktionsdugligt kök och vissa andra smärre förändringar, vilket framgår av ritningarna och övriga handlingar samt vid de samtal vi hade i Norrtälje med byggnadsnämnden och länsantikvarien.

Vi förutsätter att Länsstyrelsen lämnar oss erfoderliga dispenser för de åtgärder som föreslås i bilagda handling och som eventuellt strider mot skyddsföreskrifterna enligt punkt 2 i Edert brev 1984-04-18.

När det gäller yttre skyddsområdets östra del, har vi inget att erinra mot att gränsen skall gå mot strandkanten.

Med åberopande av ovanstående lämnar vi ett positivt svar på Edert brev 1984-04-18. Vi vill samtidigt erinra om att vi i vårt brev till Norrtälje kommun 1985-03-20 har förutsatt att byggnadsrådet skall bifallas och därefter åtar vi oss att restaurera angiven byggnad på egen bekostnad.

Med hälsning
SVENSKA KOMMUNALARBEETAREFÖRBUNDET

Gösta Karlsson